

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Факультет фізичного виховання і спорту
Кафедра теорії та методики фізичного виховання

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕНЕДЖМЕНТ І МАРКЕТИНГ У ФІЗИЧНІЙ КУЛЬТУРІ ТА СПОРТІ

Спеціальність 017 Фізична культура і спорт

Розробник		Городинська І.В.
Завідувач кафедри розробника		Жигаadlo Г.Б.
Завідувач кафедри спеціальності		Довгань Н.Ю.
Гарант освітньої програми		Довгань Н.Ю.
<i>В.Д.</i> Декан факультету ФВіС		Вербицький В.А.
Начальник НМВ		Шкірчак С.І.

Миколаїв – 2025 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Менеджмент і маркетинг у фізичній культурі та спорті	
Галузь знань	01 Освіта	
Спеціальність	017 Фізична культура і спорт	
Спеціалізація (якщо є)		
Освітня програма	Фізична культура і спорт	
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)	
Статус дисципліни	Обов'язкова	
Курс навчання	5	
Навчальний рік	2024 – 2025 н.р.	
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма
		-
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	3 кредитів / 90 годин	
Структура курсу: – лекції – семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) – годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
	18	-
	18	-
	54	-
Відсоток аудиторного навантаження	84 %	
Мова викладання	Українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)	-	
Форма підсумкового контролю	Екзамен	

2. Мета, завдання, компетентності та програмні результати вивчення навчальної дисципліни.

Дисципліна включає теми, пов'язані з аналізом основ теорії менеджменту і маркетингу в фізичній культурі і спорті, набуття спеціальних знань сучасної практики менеджменту фізкультурно-спортивних організацій, використовувати нормативні правові документи державних і громадських органів управління в практичній діяльності фізкультурно-спортивних організацій.

Метою вивчення курсу є формування у здобувачів системи теоретико-методичних знань з менеджменту та маркетингу в фізичній культурі та спорті; особливості просування фізкультурно-спортивних послуг на ринку з урахуванням задоволення потреб споживачів та забезпечення ефективної діяльності фізкультурно-спортивних організацій.

Завданнями курсу є:

Теоретичні: формування у здобувачів комплексу спеціальних знань щодо розвитку теорій менеджменту і маркетингу в галузі фізичної культури і спорту; розвиток професійної самосвідомості майбутніх фахівців;

Практичні: навчання студентів практичним навичкам роботи з науковою літературою, критичного осмислення законодавчих документів у галузі фізичної культури та спорту; вироблення умінь визначати проблеми, що стоять перед керівництвом під час управлінської діяльності фізкультурно-спортивної організації.

Освітня компонента передбачає формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Інтегральна компетентність – здатність розв’язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері фізичної культури і спорту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів наук з фізичного виховання і спорту, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК 1 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо

ЗК 2 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК3 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації

ЗК4 Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми

ЗК5 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК6 Здатність розробляти проекти та управляти ними.

ЗК7 Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК8 Здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК 5 Здатність розв’язувати проблеми у сфері фізичної культури та спорту у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

СК 6 Здатність до самоосвіти, самовдосконалення та саморефлексії для успішної професіоналізації у сфері фізичної культури і спорту.

СК9 Усвідомлювати принципи професійної та академічної етики і необхідність їх дотримання

Зміст результатів навчання

РН 1. Аналізувати особливості, протиріччя та перспективи розвитку сучасної сфери фізичної культури і спорту, критично осмислювати проблеми у галузі та на межі галузей знань.

РН 2. Приймати ефективні рішення щодо вирішення проблем у сфері фізичної культури та спорту, генерувати та порівнювати альтернативи, оцінювати ризики та ресурсні потреби.

РН 3. Вільно обговорювати результати професійної діяльності, досліджень та інноваційних проектів у сфері фізичної культури та спорту державною та іноземною мовами усно і письмово.

РН 7.

Застосовувати сучасні цифрові технології та спеціалізоване програмне забезпечення, методи статистичного аналізу даних для розв’язання складних задач фізичної культури та спорту.

РН 8. Організовувати ефективну роботу колективу, спрямовану на досягнення визначених цілей з урахуванням економічних, правових та етичних аспектів

РН 9.

Розробляти та реалізовувати наукові і прикладні проекти, спрямовані на розв’язання проблем інноваційного характеру у сфері фізичної культури і спорту, а також дотичні до неї міждисциплінарні проекти.

Технічне й програмне забезпечення /обладнання. Заняття у 2023-2024 навчальному році відбуваються дистанційно в Online форматі в Zoom режимі. Також передбачена синхронна і асинхронна форми виконання заданого матеріалу здобувачам вищої освіти на платформі Moodle.

3.Програма навчальної дисципліни

Денна форма навчання

	Теми	Лекції (год.)	Практичні (групові) (год.)	Самостійна робота (год.)
2 семестр				
1	Вступ до спортивного менеджменту та маркетингу	2	2	6
2	Фізична культура і спорт в системі ринкових відносин	2	2	6
3.	Функціональні різновиди спортивного менеджменту	2	2	6
4.	Менеджмент у фізичній культурі і спорті як система	2	2	6
5.	Методи менеджменту у фізичній культурі і спорті	2	2	6
6	Фізкультурно-спортивна організація як об'єкт менеджменту.	2	2	6
7.	Інформація та комунікація у менеджменті фізичної культури і спорту	2	2	6
8.	Управлінське рішення як системний інструмент менеджменту у фізичній культурі та спорту	2	2	6
9.	Маркетинг в спорті	2	2	6
Всього за семестр		18	18	54
Загальний обсяг (л. і пр.з) (год.)		36		

4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. План лекцій

№	Тема заняття / план	
8 семестр		
1.	Тема 1. Вступ до спортивного менеджменту та маркетингу 1. Поняття «спортивний менеджмент». Загальне і специфічне між поняттями «управління», «менеджмент» 2. Поняття «менеджер». 3. «Спортивний маркетинг» та його різновиди 4. Об'єкт та предмет спортивного менеджменту	2
2.	Тема 2. Фізична культура і спорт в системі ринкових відносин 1. Створення ринку фізкультурно-спортивних послуг. 2. Фізкультурно-спортивні послуги як продукт виробництва галузі «Фізична культура і спорт» 3. Різновиди фізкультурно-спортивних послуг.	2
3.	Тема 3. Функціональні різновиди спортивного менеджменту 1. Стратегічний менеджмент 2. Програмний та організаційний менеджмент	2

	3. Персонал-менеджмент 4. Фінансовий та інноваційний менеджмент	
4.	Тема 4. Менеджмент у фізичній культурі та спорті як система 1. Характеристика системи менеджменту у фізичній культурі та спорті. 2. Механізм менеджменту. 3. Функції менеджменту у фізичній культурі та спорті. 4. Принципи менеджменту у фізичній культурі та спорті.	2
5.	Тема 5. Методи менеджменту у фізичній культурі та спорті 1. Економічні методи 2. Адміністративні методи 3. Соціально-психологічні методи	
6.	Тема 6. Фізкультурно-спортивна організація як об'єкт менеджменту 1. Фізкультурно-спортивна організація, як відкрита система. 2. Внутрішнє та зовнішнє середовище організації. 3. Класифікація фізкультурно-спортивних організацій.	2
7.	Тема 7. Інформація та комунікація у менеджменті фізичної культури та спорту. 1. Інформація як предмет, засіб і продукт праці менеджменту. 2. Інформаційне забезпечення менеджменту у фізичній культурі та спорті. 3. Комунікація, її суть та роль у системі управління. 4. Комунікаційний процес, його елементи та етапи.	2
8.	Тема 8. Управлінське рішення як системний інструмент менеджменту у фізичній культурі та спорті 1. Поняття та види управлінських рішень з фізичної культури та спорту. 2. Типова структура управлінського рішення. 3. Технологія розробки управлінського рішення. 4. Методи підготовки та обґрунтування рішення.	2
9.	Тема 9. Маркетинг в спорті 1. Маркетинг та його складові 2. Спорт як об'єкт спонсорства 3. Рекламна діяльність і спорт	2
	Разом (год.)	18

4.2. План практичних (групових) занять

№	Тема заняття / план	
	8 семестр	
1	Тема 1. Вступ до спортивного менеджменту 1. Розкрити поняття «спортивний менеджмент». 2. Визначити загальне і специфічне між поняттями «управління» та «менеджмент» 2. Поняття «менеджер». Вимоги до сучасного менеджера. 3. «Спортивний маркетинг» та його різновиди 4. Об'єкт та предмет спортивного менеджменту <i>Питання на самоопрацювання</i> 1. Охарактеризувати наукові школи менеджменту (управління):	2

	2. Школа наукового управління; 3. Класична або адміністративна школа; 4. Школа людських відносин; 5. Школа поведінкових наук; 6. Емпірична школа управління; 7. Школа соціальних систем.	
2	Тема 2. Фізична культура і спорт в системі ринкових відносин 1. Створення ринку фізкультурно-спортивних послуг. 2. Взаємозв'язок ринку фізкультурно-спортивних послуг з іншими ринками 3. Фізкультурно-спортивні послуги як продукт виробництва галузі «Фізична культура і спорт» 4. Різновиди фізкультурно-спортивних послуг. Питання на самоопрацювання: Охарактеризувати процедуру виробництва та споживання різних фізкультурно-спортивних послуг	2
3.	Тема 3. Функціональні різновиди спортивного менеджменту 1. Стратегічний менеджмент 2. Програмний та організаційний менеджмент 3. Персонал-менеджмент. Поняття корпоративна культура. 4. Фінансовий та інноваційний менеджмент Питання на самоопрацювання: Охарактеризувати ризик-менеджмент	
4.	Тема 4. Менеджмент у фізичній культурі та спорті як система 1. Характеристика системи менеджменту у фізичній культурі та спорті. 2. Механізм менеджменту. 3. Функції менеджменту у фізичній культурі спорті. Питання на самоопрацювання: 1. Охарактеризувати принципи менеджменту у фізичній культурі і спорті 2. Намалювати схему ієрархічна структура менеджменту.	2
5.	Тема 5. Методи менеджменту у фізичній культурі і спорті. 1. Економічні методи менеджменту у фізичній культурі і спорті 2. Адміністративні методи менеджменту у фізичній культурі і спорті 3. Соціально-педагогічні методи менеджменту у фізичній культурі і спорті Питання на самоопрацювання: Намалювати схему «Класифікація методів менеджменту у фізичній культурі і спорті»	2
6.	Тема 6. Фізкультурно-спортивна організація, як об'єкт менеджменту. 1. Фізкультурно-спортивна організація, як відкрита система. 2. Внутрішнє та зовнішнє середовище організації. 3. Класифікація фізкультурно-спортивних організацій. Питання на самоопрацювання Охарактеризувати процедуру ліцензування діяльності фізкультурно-спортивних організацій.	2
7.	Тема 7. Інформація та комунікація у менеджменті фізичної культури і спорту. 1. Інформація як предмет, засіб і продукт праці менеджменту.	2

	2. Інформаційне забезпечення менеджменту у фізичній культурі і спорті. 3. Комунікація, її суть та роль у системі управління. 4. Комунікаційний процес, його елементи та етапи. Питання на самоопрацювання. Види комунікації. Комунікаційні перешкоди і засоби їх подолання.	
8.	Тема 8. Управлінське рішення як системний інструмент менеджменту у фізичній культурі та спорту 1. Поняття та види управлінських рішень з фізичної культури і спорту. 2. Типова структура управлінського рішення. 3. Технологія розробки управлінського рішення. Питання на самоопрацювання. Охарактеризувати методи підготовки та обґрунтування рішення.	2
9.	Тема 9. Маркетинг в спорті 1. Маркетинг та його складові 2. Спорт як об'єкт спонсорства 3. Рекламна діяльність і спорт Питання на самоопрацювання: Стратегії розвитку маркетингу у спорті.	2
Всього (год.)		18

4.3.Завдання для самостійної роботи

Обсяг самостійної роботи становить 54 годин.

Вказівки та пояснення до виконання завдань на самостійну роботу

1. Самостійне опрацювання додаткових джерел здійснюється відповідно до переліку наведеному у цій програмі.
2. Самостійна робота з літературою та електронними джерелами має знайти відображення в конспекті з курсу, а також в практичних роботах до виконання.
3. Завдання для самостійної роботи відображаються в передбачених питаннях, що винесені на самоопрацювання здобувачами.
4. Підготовка та захист реферату на обрану тему

Тематика рефератів:

1. Спортивний маркетинг як складова управління спортивною організацією.
2. Основні функції та принципи спортивного маркетингу.
3. Сучасний стан і перспективи розвитку спортивного маркетингу в Україні.
4. Спортивний ринок: структура, суб'єкти та особливості функціонування.
5. Особливості маркетингу спортивних послуг.
6. Вплив глобалізації на розвиток спортивного маркетингу.
7. Роль маркетингу у забезпеченні конкурентоспроможності спортивної організації.
8. Сучасні тенденції розвитку маркетингу у світовій спортивній індустрії.
9. Спортивна послуга як продукт маркетингової діяльності.
10. Особливості формування та просування спортивних послуг.
11. Поведінка споживачів на ринку спортивних послуг.
12. Фактори вибору спортивних та фітнес-послуг споживачами.
13. Формування лояльності клієнтів спортивних клубів.
14. Сегментація ринку спортивних послуг.
15. Цільова аудиторія спортивної організації та методи її визначення.
16. Якість спортивних послуг як фактор конкурентоспроможності.
17. Клієнтоорієнтованість у діяльності спортивної організації.
18. Дослідження потреб споживачів спортивних послуг.

19. Спортивний бренд як інструмент конкурентної боротьби.
20. Особливості формування бренду спортивної організації.

Вимоги до оформлення:

Обсяг реферативної роботи має складати – 10-12 сторінок. Робота має бути надрукована з дотриманням стилістичних і граматичних норм. У тексті обов'язково повинні бути посилання на літературу та інші джерела, що використовувалися при підготовці реферату. Текст реферативної роботи викладається державною мовою. Робота оформлюється шрифтом Times New Roman, 14 кеглем; вирівнювання - “За шириною”; міжрядковий інтервал “Полуторний” (1,5 Lines); абзацний відступ – (1,25 см); верхнє і нижнє поле – 2 см., ліве – 3 см, праве – 1 см.

Розділи та підрозділи мають містити заголовки, які належить точно відтворювати у змісті. Заголовки розділів, як правило, розміщують посередині рядка. Назви розділів друкують великими літерами без розділових знаків у кінці, без підкреслень. Заголовки розділів слід починати з належного відступу.

При використанні літературних джерел в тексті в разі посилання на літературне джерело у круглих дужках вказується прізвище та ініціали автора та рік видання публікації.

Ілюстративний матеріал – малюнки, графіки, схеми тощо слід розміщувати безпосередньо після першого посилання на нього в тексті. На кожний ілюстративний матеріал мають бути посилання в тексті.

4.4. Забезпечення освітнього процесу

Вивчення навчальної дисципліни “Менеджмент і маркетинг у фізичній культурі та спорті” здобувачами у 2024/2025 навчальному році передбачає дистанційний синхронний і дистанційний асинхронний формати навчання. Лекційний матеріал презентується в форматі Zoom конференції, асинхронний формат передбачає ознайомлення з інформаційним матеріалом і виконання завдань здобувачами на освітньо-інформаційній платформі Moodle.

5. Підсумковий контроль

Питання до екзамену

1. Поняття «спортивний менеджмент»
2. Поняття «спортивний маркетинг» та його різновиди
3. Поняття «менеджер»
4. Обов'язки спортивного менеджера: загальні і професійні.
5. Вимоги до спортивного менеджера.
6. Об'єкт та предмет спортивного менеджменту
7. Наукові школи менеджменту: школа наукового управління
8. Наукові школи менеджменту: класична або адміністративна школа
9. Наукові школи менеджменту: школа людських відносин
10. Наукові школи менеджменту: школа поведінкових наук
11. Наукові школи менеджменту: емпірична школа управління
12. Наукові школи менеджменту: школа соціальних систем
13. Фізична культура і спорт в системі ринкових відносин
14. Фізкультурно-спортивні послуги як продукт виробництва галузі «Фізична культура і спорт»
15. Створення ринку фізкультурно-спортивних послуг
16. Взаємозв'язок ринку виробництва фізкультурно-спортивних послуг з іншими ринками

17. Характеристика фізкультурно-виховних послуг (ФВП).
18. Характеристика фізкультурно-оздоровчих послуг (ФОП).
19. Характеристика спортивно-оздоровчих послуг (СОП).
20. Характеристика спортивно-тренувальних послуг (СТП).
21. Фізкультурно-реабілітаційна послуга (ФРП).
22. Спортивно-видовищна послуга (СВП).
23. Характеристика системи менеджменту у фізичній культурі та спорті.
24. Механізм менеджменту.
25. Характеристика функцій менеджменту у фізичній культурі спорті.
26. Основні функції менеджменту у фізичній культурі спорті. Циклічність реалізації.
27. Конкретні функції менеджменту у фізичній культурі спорті.
28. Загальне поняття про принципи менеджменту у фізичній культурі і спорті.
29. Характеристика принципу науковості спортивного менеджменту..
30. Характеристика принципу оптимального поєднання централізації та децентралізації в спортивному менеджменті.
31. Принцип системності спортивного менеджменту.
32. Принцип оптимальності спортивного менеджменту.
33. Принцип стимулювання спортивного менеджменту.
34. Територіально-галузевий принцип спортивного менеджменту.
35. Функціональні різновиди менеджменту у фізичній культурі та спорту: стратегічний менеджмент.
36. Функціональні різновиди менеджменту у фізичній культурі та спорту: програмний та організаційний менеджмент,
37. Функціональні різновиди менеджменту у фізичній культурі та спорту: персонал-менеджмент.
38. Функціональні різновиди менеджменту у фізичній культурі та спорту: інноваційний, фінансовий менеджмент
39. Функціональні різновиди менеджменту у фізичній культурі та спорту: ризик-менеджмент.
40. Характеристика методів менеджменту у фізичній культурі і спорті, їх класифікація
41. Економічні методи менеджменту у фізичній культурі і спорті .
42. Адміністративні методи менеджменту у фізичній культурі і спорті.
43. Соціально-педагогічні методи менеджменту у фізичній культурі і спорті.
44. Фізкультурно-спортивна організація, як відкрита система.
45. Внутрішнє та зовнішнє середовище організації.
46. Класифікація фізкультурно-спортивних організацій.
47. Ліцензування діяльності фізкультурно-спортивних організацій.
48. Поняття та види управлінських рішень з фізичної культури і спорту.
49. Типова структура управлінського рішення.
50. Інформація як предмет, засіб і продукт праці менеджменту.
51. Інформаційне забезпечення менеджменту у фізичній культурі і спорті.
52. Комунікація, її суть та роль у системі управління.
53. Комунікаційний процес, його елементи та етапи.
54. Ліцензування діяльності фізкультурно-спортивних організацій.
55. Маркетинг в спорті та його складові
56. Спорт як об'єкт спонсорства
57. Рекламна діяльність і спорт.
58. Маркетинг спортивного змагання
59. Контрактування у фізичній культурі та спорті
60. Взаємозв'язок маркетингу та менеджменту у спортивній організації.

Зразок білету для екзамену

Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Освітня компонента «Менеджмент та маркетинг у фізичній культурі та спорті»
Освітньо-кваліфікаційний рівень – другий (магістерський) рівень вищої освіти
Освітньо-професійна програма – «Фізична культура і спорт»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 0

1. Поняття «спортивний маркетинг» та його різновиди
2. Характеристика фізкультурно-виховних послуг (ФВП).
3. Маркетинг в спорті та його складові

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № __ від _____

Завідувач кафедри

Екзаменатор

Критерії оцінювання екзамену:

- 1 питання – 15 балів;
- 2 питання – 15 балів;
- 3 питання – 10 балів.

6.Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

Система накопичення балів з освітньої компоненти

“Менеджмент і маркетинг у фізичній культурі і спорті”

10 семестр
18 год. л./ 18 год. пр.
Практичні роботи 9 х 5 б. = 45 балів
Підготовка та захист реферату - 15 балів
Екзамен - 40 балів
<i>Всього: max 100 балів</i>

Критерії оцінювання, контроль успішності здобувача вищої освіти здійснюється з використанням методів і засобів, що визначенні в ЧНУ ім. П. Могили. Академічні успіхи здобувача вищої освіти оцінюються за шкалою, яка застосована в ЧНУ імені Петра Могили з переведенням оцінок до національної шкали та шкали ECTS.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів /Local grade	Оцінка ЄКТС		Оцінка за національною шкалою/National grade
90 – 100	A	Excellent	Відмінно
82-89	B	Good	Добре
75-81	C		
68-74	D	Satisfactory	Задовільно
60-67	E		
35-59	FX	Fail	Незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F		Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Відмінно А - Здобувач має глибокі міцні і системні знання з усього теоретичного курсу, може чітко сформулювати дефініції, використовуючи спеціальну термінологію,

володіє понятійним апаратом, знає основні проблеми у галузі фізичної культури і спорту. Вміє творчо застосувати здобуті практичні вміння і навички при аналізі основних питань курсу та використовує їх під час відповіді.

Добре В - Здобувач має глибокі міцні ґрунтовні знання, використовує практичні навички, але може допустити неточності в формулюванні, незначні помилки в наведених прикладах.

Добре С - Здобувач знає програмний матеріал у повному обсязі, але не вміє поєднувати теоретичні і практичні аспекти вивчаючого матеріалу. Відповідь його повна, логічна, але з деякими неточностями.

Задовільно D. - Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння необхідності поєднання теорії і практики, але допускає неточності в термінології, відповіді неповні, серед яких є значна кількість суттєвих.

Задовільно Е. - Здобувач має базовий рівень знань, володіє необхідними вміннями та практичними навичками для вирішення стандартних завдань; виявляє розуміння лише основних положень навчального матеріалу; здатний, з помилками та з додатковими питаннями, сформулювати визначення понять та категорій.

Незадовільно FХ. - Здобувач мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності; слабо орієнтується в поняттях, визначеннях, не пов'язує теорію і практику фізичної культури і спорту в єдину структуру.

Незадовільно F. - Здобувач не володіє необхідними знаннями, вміннями, навичками та науковими термінами, не використовує практичні вміння і навички з фізичної культури і спорту, демонструє низький рівень теоретико-методичних знань та умінь.

7.Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Городинська І.В. Управління фізичною культурою і спортом: навч. посібник для студентів факультету фізичного виховання та спорту / Городинська І.В. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2010. 112 с.
2. Грибан Г.П. Управління у сфері фізичної культури і спорту. Житомир: Вид-во «Рута», 2022. 124 с.
3. Основи менеджменту та маркетингу сфери фізичної культури і спорту / укладачі: С. А. Король, Н. О. Долгова. Суми: Сумський державний університет, 2024. 122 с.

Додаткова література

4. Городинська І. Сфера фізичної культури та спорту в умовах ринкових відносин: термінологічний апарат / І. Городинська І., Степанюк С. // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія №15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури / Фізична культура і спорт» [зб. наук. пр. / ред. Г.М. Арзютова]. – К.: В-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2013. Том 1– Випуск 7(33). С. 186-191
5. Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності». Київ, 2000. № 1775-III
6. Мічуда Ю.П. Сфера фізичної культури і спорту в умовах ринку [монографія]. К.: Олімпійська література, 2007. 216 с.
7. Положення про дитячо-юнацьку спортивну школу / Затверджено КМУ від 5.11.2008 р., № 993. К., 2008. 17 с.

INTERNET – ресурси (Основні Web-сторінки в INTERNET).

8. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» (із внесеними змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
9. <http://dsmsu.gov.ua>

10. [http: www.mon.gov.ua](http://www.mon.gov.ua)
11. [http: www.zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua)
12. *http:* www.mountain.net.ua